

Gymnázium Přírodní škola, z.ú
profilová práce — třída KsÍ
vyšší stupeň studia
2023/2024

Jakub Ježek

Jak těžké je šít?

Vedoucí práce: František Tichý

Datum odevzdání: 7. 1. 2024

Obsah

Poděkování	3
Úvod	3
Cíle	4
Teoretická část – seznámení s tématem	5
Textilní průmysl	5
Problematika fast fashionu	5
Slow Fashion	6
Upcycling	6
Greenwashing	7
Alternativy	7
Množství oblečení	7
Second Hand	8
Swapy	8
Praktická činnost	9
Knihy	9
Terminologie	10
Postup a metody práce	11
Vybavení	11
Sbírání Zkušeností	12
Začátky	12
Projekty	13
Vyšívání	13
Záplaty	14
Pyžamové kalhoty	16
Manšestrové kalhoty	18
Závěr	19

Poděkování

Rád bych na začátek poděkoval všem, kteří mi při mé práci pomáhali. Prvně mé rodině, která mě při práci podporovala a dokázala se povznést nad stav úklidu mého pokoje v době, kdy jsem pracoval. Specifické díky patří mé mámě, které byla ochotná kdykoliv mi poradit, když jsem se při šití zasekl, a uvařit mi čaj. Další velké díky bych rád věnoval mému vedoucímu práce Františku Tichému, především za to, jak nezměrně a vlídně se mnou práci konzultoval i přes mé místy neoptimální časové rozplánování. Obrovské díky patří Ádě Malé, protože mi jednou podala nůžky a zásobovala mě kvalitní hudbou v průběhu práce. Ze všech největší díky si zaslouží moje babička, Alena Soukupová, bez které bych celou práci rozhodně nedokončil. Nedokážu popsat, jak moc si vážím toho, že byla ochotná si na mě kdykoliv udělat čas a pomoci mi, s čímkoliv bylo potřeba. Rád bych také velmi poděkoval mé tetě, Aleně Scheinostové, že byla ochotná se kvůli mně bez váhání na necelý rok vzdát svého šicího stroje. Poslední, ale o nic menší díky patří Helence Jiřikovské, která mi pomohla s mými vůbec prvními stehy a měla se mnou obrovskou trpělivost.

Úvod

Tématem mé profilové práce je šití, s ním spojená „rychlá móda“ (dále fast fashion) a upcyclingu. Ve své práci bych rád vysvětlil, co fast fashion je, co způsobuje, a ukázal, jak je možné se mu vyhnout i s omezenými znalostmi a dovednostmi šití.

K tématu mě motivoval můj zájem o výrobu či úpravu vlastního oblečení, do kterého jsem ale nikdy neměl odvalu se ponořit. Můj dlouhodobý sen byla jakási „svoboda“ - tedy možnost, pokud se mi nějaký kus oblečení líbí, ale je na něm detail, který mi nevyhovuje, prostě ho upravit a předělat tak, jak budu chtít, či pokud dostanu nápad na kousek, dokázat ho zrealizovat. V tom mi ale bránila moje vlastní neznalost a jakési přehlčení, nevěděl jsem, jak se do šití dostat a kde začít. Proto jsem část své práce věnoval právě rozvoji vlastních dovedností v oblasti šití a práce s textilem. Rozhodl jsem se ho spojit s aktuálně velmi relevantními tématy změny klimatu a fast fashionu (pro účely lepšího porozumění textu budu dále skloňovat, i přesto že se nejedná o český výraz), které jsou spolu úzce spjaty.

Myslím si, že je důležité, abychom jakožto konzumenti textilních produktů pochopili rozsah důsledků, které naše nákupy mohou mít, a rád bych prostřednictvím této práce ukázal, že není těžké se s trochou kreativity a zručnosti vyhnout nákupu dalšího nového kusu oblečení. Že i ty kusy oblečení, které už jsme měsíce nevytáhli ze skříně, mají svoje využití.

Cíle

Moje cíle se skládaly ze dvou hlavních segmentů. První, teoretický, je popsat fast fashion, s ním spojené problémy, jeho dopady a shrnout, jaké alternativy jsou nám všem běžně dostupné. Tomu je věnována následující část této práce.

Druhým cílem, více praktickým, bylo opravit, či modifikovat dva kousky z mého vlastního šatníku, které již nenosím, tak, abych je opět přivedl zpátky k životu. A poté kompletně vytvořit jeden „úbor“ s výjimkou bot a spodního prádla – tedy kalhoty, tričko a mikinu. Vedlejším produktem tohoto procesu je, jak už zmíněno v úvodu, sebezaučení do šití, a hlavně demonstrace toho, že šití může být pro každého.

Teoretická část – seznámení s tématem

Textilní průmysl

Textilní a módní průmysl se již dlouhou dobu rozrůstá.¹ Vzrůst byl tak rapidní, že textilní průmysl je dnes zodpovědný za 10 % globálních emisí oxidu uhličitého. Překvapivě, je to více než veškerá letecká a námořní doprava dohromady. Dále textilní průmysl ročně uvolní okolo půl tuny mikrovláken do moří a oceánů. To je celkem 35 % ze všech primárních mikroplastů, které se do přírody uvolňují.² Je nutné podotknout, že zmíněných 10 % emisí je dáváno z většiny (podle některých zdrojů zcela³) za vinu fast fashionu. Těchto 10 % se má dále podle předpokladů do roku 2030 dostat až na 30%.⁴

V průmyslu fast fashionu je v dnešní době nejvíce oblečení vyráběno v zemích „třetího světa“ s levnou pracovní silou. Největší a zároveň nejvýnosnější textilní korporace sídlí v Číně, po ní následuje Evropa, na třetím místě Indie a za ní Spojené státy americké.⁵

Problematika Fast Fashionu

Fast fashion je termín, pod nějž spadají společnosti orientované na textilní průmysl, které zaplavují trh velkým množstvím nekvalitního oblečení. Nové kolekce vycházejí netradičně rychle a neustále se přeorientovávají podle aktuálních trendů.⁶

Fast fashion je problematický především ve dvou aspektech. První, výše zmíněný, ekologický dopad. Druhým aspektem je špatné zacházení se zaměstnanci v továrnách, nedostačující bezpečnostní podmínky a neodpovídající mzdy za odpracované hodiny.⁷

¹ Textilní průmysl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2024, 2001-2024 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Textilní_průmysl

² EVROPSKÝ PARLAMENT. *Rychlá móda a textilní výroba – jaký mají dopad na životní prostředí* [online]. 2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20201208STO93327/jak-dopada-vyroba-textilu-na-zivotni-prostredi-infografika>

³ ZURICH INSURANCE GROUP. *What is fast fashion and how is it damaging the planet?* [online]. 2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.zurich.com/en/media/magazine/2021/fast-fashion-5-practical-ways-to-cut-the-carbon-from-your-closet>

⁴ Tamtéž

⁵ Which Regions & Countries Are Best For Clothing Manufacturing. *Rag Sourcing fashion design and manufacture* [online]. © Rag-Sourcing [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.rag-sourcing.com/best-country-to-manufacture-clothing/>

⁶ Fast fashion. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Fast_fashion

⁷ Tamtéž

Mezi značky, které prodávají fast fashion, patří například Zara, H&M, Primark, Shein, Bershka, NewYorker, Pull&Bear, Uniqlo, Boohoo, C&A, Gap, Mango, Asos či Urban Outfitters, ale i mnohé další. Často se jedná o obchody, kde sami nakupujeme bez toho, abychom si byli vědomi špatných podmínek zaměstnanců a enviromentálních dopadů, které prodejce způsobuje.⁸

Slow Fashion

Slow fashion, či udržitelná móda, je oblečení, které vzniká s ohledem na životní prostředí a podmínky zaměstnanců. Její důležitou součástí je uvědomělost ohledně negativních dopadů textilního průmyslu. Je často vyráběna lokálně v maloobchodech a používá recyklované materiály či upcykluje.

Udržitelná móda se poprvé začala objevovat v 60. letech 19. století, souběžně s první snahou Evropského parlamentu omezit velkovýrobu s vysokými dopady. Postupem času popularita slow fashionu vzrůstá, spolu se zájmem o ochranu životního prostředí.⁹

Další výhodou je prioritizace kvality před kvantitou. Použití kvalitních materiálů umožňuje vznik kusů s dlouhou životností, a tak odstraní část potřeby pro nákup nového oblečení.¹⁰

Upcycling

Upcyklace je formou recyklace, kdy z recyklovaného materiálu či již nepotřebných produktů vznikají produkty s vyšší kvalitou a hodnotou s ohledem na životní prostředí a zlepšení jeho podmínek.

Počátky upcyklace nalézáme ve druhé světové válce, ve Velké Británii. Nedostatek textilních materiálů (většina z nich byla využita na výrobu uniforem) způsobil nutnost vydávat textilní oblečení společně s jídlem a dalšími potřebami každodenního života na příděl. Byla zahájena kampaň „Make Do and Mend“ („udělej a oprav“) jako způsob, jak motivovat lidi, aby na delší dobu vystačili s jejich starými zásobami. Ženy tak musely upcyklovat staré oblečení, nýbržež se jednalo o téměř jediný způsob, jak poskytnout sobě a rodině oblečení během války. Velmi se tak tedy rozšířila dovednost šití, spravování a upcyklování. Došlo k obecnému vzrůstu

⁸ *Definitive List Of 89 Fast Fashion Brands To Avoid* [online]. 2024 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.panaprium.com/blogs/i/list-of-fast-fashion-brands-to-avoid>

⁹ Slow fashion. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2022, 2001-2022 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Slow_fashion

¹⁰ LINKEDIN. *Unsplash The Benefits of Sustainable Fashion: A Guide to Making Eco-Friendly Fashion Choices* [online]. 2020 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/pulse/benefits-sustainable-fashion-guide-making-eco-friendly-choices>

zručnosti v oblasti práce s textilem. Bylo nutné na oblečení využívat i netradiční látky a materiály jako záclony, ubrusy, nebo padákové hedvábí.¹¹

Další vlnou upcyklace, opět ve Velké Británii, byl konec 20. století, konkrétně období velké recese, během něž došlo k normalizaci konceptu „hand-me-down“ - tedy zděděnému oblečení (převážně po starších členech rodiny). Stal se součástí kultury dospívajících a nedocházelo k němu tedy jen z nutnosti, ale i ve snaze o splynutí s kolektivem.

V dnešní době je upcyklace věcí morálky (a ohledu na životní prostředí), ale také originality. Upcyklované oblečení je v naprosté většině případů jedinečné a dovoluje tak nositeli vystoupit z mainstreamu. Další ohled, který přispívá k popularizaci upcyklace, je finanční dostupnost.¹²

Greenwashing

Greenwashing je marketingová taktika, která využívá šíření dezinformací, či nepravd. Mají za cíl vykreslit společnost, která je širší, jako environmentálně odpovědnou a eco-friendly. Tento obraz je ale záměrně zavádějící a jeho cílem je přilákat potenciální zákazníky.¹³

Alternativy

Chceme-li, aby náš šatník byl ohleduplný k životnímu prostředí, je nutné se fast fashionu vyhýbat do největší možné míry. Jaké jsou tedy alternativy? V principu nejjednodušší je již zmíněný slow fashion, či udržitelná móda. Je ale nutné brát v potaz finanční stránku věci, což je hlavní důvod, proč je fast fashion v první řadě pro velkou část společnosti tak atraktivní.

Množství oblečení

Nejjednodušší možností je záměna kvantity za kvalitu. Je nutné vzít v potaz, jaké množství oblečení opravdu potřebujeme, a jestli by zvýšení kvality nepomohlo snížení počtu kusů, které náš šatník naplňují. Přeplněný šatník neznamena dobrý šatník a naopak.

Second Hand

¹¹ Upcyklace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Upcyklace>

¹² Tamtéž

¹³ Greenwash: what it is and how not to fall for it. *Greenpeace* [online]. London, UK: © Greenpeace, 2022 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org.uk/news/what-is-greenwashing>

Dostupnou alternativou je nákup použitého oblečení. Second handy jsou obchody specializující se právě na takový druh zboží a jeho pře prodej. Spojení mezi second handy a nižší společenskou vrstvou je s dnešní popularizací second handů už téměř zcela vyhlazeno.¹⁴ Second handy (či „thrift shopy“) se často objevují v popkultuře¹⁵.

Při nákupech použitého zboží je důležité pečlivě zkontrolovat nejen kvalitu, ale především stav zboží. Zejména kvůli nedokonalému stavu je cena zboží často signifikantně snižena oproti prodejní ceně nového kusu. Mírně poškozené kusy si však samozřejmě můžeme doma opravit.

Kromě kamenných obchodů je možné zboží z druhé ruky kupovat i online. V Evropě je populární platforma Vinted. Výhoda je obrovský výběr kusů, ale zároveň jeho dostupnost z displeje mobilu či od klávesnice. Na druhou stranu, nevýhodou je absence možnosti zboží si důkladně prohlédnout a posoudit jeho stav a kvalitu. Nakupující musí vycházet pouze z fotografií. Vinted ale tuto „slabinu“ poměrně efektivně řeší „ochranou kupujícího,“ tedy možností nevyhovující zboží nepřijmout. Dalším „ochranným mechanismem“ je hodnocení, které si jednotliví uživatelé po nákupu či prodeji navzájem udělují. Negativní hodnocení tak slouží jako varování před rizikem, že kvalita či stav nabízeného kusu nejsou ekvivalentní popisu poskytnutému prodávajícím.¹⁶ Online secondhandů je nemalé množství, příklad Vintedu jsem zvolil kvůli jeho široké popularitě a mé osobní zkušenosti.

Swapy

Na rozdíl od dlouhodobě fungujících second handů, swapy jsou ve většině případů jednorázové akce, kde účastníci vyměňují oblečení, které již nenosí, za jiné, které plánují používat. Podobně jako u nakupování v second handech, nejde jen o samotnou výměnu oblečení, často se jedná i o akt zájmu o environmentalismus, či akci sblížující komunitu.¹⁷ Velikost swapů se různí, od uzavřené akce u nás ve škole, až po neziskové organizace, opakovaně pořádající akce pro veřejnost.¹⁸

Praktická činnost

Praktickou část mé práce jsem věnoval několika konkrétním instancím upcyklace, ať už starých kusů oblečení, nebo kusů látek, ke kterým mám přístup.

¹⁴ *Has the Stigma Surrounding Secondhand Shopping been Eliminated?* [online]. 2020 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://reuse.berkeley.edu/2020/10/stigma-surrounding-secondhand-shopping-eliminated/>

¹⁵ Second hand. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2022, 2001-2022 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Second_hand

¹⁶ *Vinted*: [online]. Praha, Česká republika [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.vinted.cz/about>

¹⁷ Clothing swap. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Clothing_swap

¹⁸ SWAP PRAGUE. *Swap Prague* [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.swapprague.cz>

Důležitým vedlejším produktem praktické části bylo zdokonalení mé zručnosti a dovedností v šití a samotné proniknutí do práce s textilem. Materiály, které používám, jsou tedy buď obnošené kusy oblečení, ať už moje vlastní, členů mé rodiny, mých přátel, či koupené v second handech, a také odstřížky nebo větší kusy látek, které mi členové (členky) rodiny neváhaly věnovat, protože pro ně neměly využití.

Těmito příklady (dále nazývané „projekty“) bych rád ukázal, že i začátečník jako já může starý, nenošený kus oblečení vrátit do hry, konečně najít smysl pro kus látky, jednoduše vytvořit něco, co se dá opět použít bez zbytečných nákupů, emisí a odpadů. Jak budu dále ilustrovat, právě ono něco je často autentičtější, osobnější a kreativnější než původní kus oblečení, který dříve jen vyplňoval dno skříně.

Knihy

I na praktickou část práce bylo nutné se teoreticky připravit. Pro mou práci nejdůležitější byla kniha Šití.¹⁹ Jedná se o „příručku,“ která čtenáře uvádí do šití. Pokrývá úplné základy - jako typy látek a kdy který z nich použít, druhy jehel a nůžek, či jak správně stříhnout látku. Dále se zabývá obecnými postupy při výrobě různých částí oděvu, tj. například výstřihy, zipy, kapsy, límce atd. Ke knize jsem se vracel v celém průběhu své práce a nejednou mi pomohla dostat se přes problém, na kterém jsem se zasekl.

Dále jsem si na doporučení sehnal knihu Učíme se šít.²⁰ Kniha je poměrně stará a je evidentní, že autorka si nedokázala představit, že by se někdy dostala do ruky osobě mužského pohlaví. Adresuje čtenáře zásadě v ženském rodě, ale co je hlavní, kniha obsahuje návody pouze na dámské oblečení. Obsahově se velmi podobá Šití, ale kvůli roku vydání byly ilustrace pouze kreslené (tedy nikoliv fotografie) a poněkud méně přehledné. S knihou jsem tedy pracoval méně - jen v případech, že jsem potřeboval vědět něco, co Šití nepokrývalo.

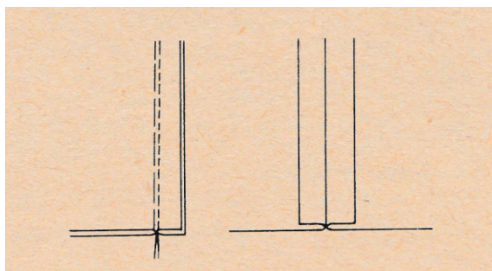
Terminologie

Ještě než se ponořím do popisu mé činnosti, rád bych stručně vysvětlil terminologii švů a stehů, protože se na ni v textu často odkazují.

¹⁹ Šití: *Burda style*. Praha: BurdaInternationalCZ, 2018. ISBN 978-80-87575-88-8.

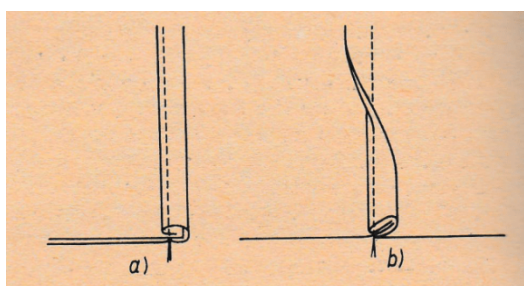
²⁰ *Učíme se šít*. Praha: SNTL, 1969. ISBN 05/153.

Základním strojovým švem, který jsem zároveň nejčastěji využíval, je šev jednoduchý hřbetový.²¹ Dva kusy látky jsou položeny na sebe a rovně prošity.

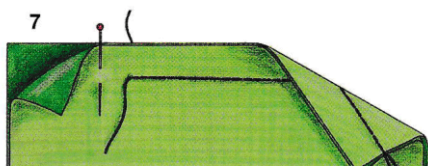
Obr. 1, Šev rovný, strojový, ilustrace z Učíme se šít, naskenováno

Další šev, který jsem využil, byl šev podehnutý, hřbetový. Dva kusy látky jsou položeny na sebe a rovně prošity, přičemž vnější díl má krátký přesah přes vnitřní. Přesahující část je následně složena sama pod sebe a znovu prošita i se spodním dílem.²²

Obr. 2, Šev podehnutý, hřbetový, ilustrace z Učíme se šít, naskenováno

Steh rovný, je zcela základní funkcí každého stroje a používá se na většinu švů. Je vhodný na většinu látek.

Obr. 3, Rovný steh, ilustrace z Šití: Burda style, naskenováno

Steh klikatý, jednoduše steh, kdy se vpichy posouvají doleva a doprava, takže nit tvoří klikatý vzor. Od prošívacího stehu se příliš neliší, kromě začišťovací funkce.²³

Obr. 4, Klikatý steh, ilustrace z Šití: Burda style, naskenováno

²¹ Učíme se šít.

²² Učíme se šít.

²³ Šití: Burda style.

Postup a metody práce

Celé šití pro mě znamenalo obrovský objem neznámých informací, takže první nutností byl jakýsi úvod do širokého tématu. Oproti mému původnímu očekávání, ZAČÍT byla pravděpodobně nejtěžší a „nejděsivější“ část celé práce. V začátku jsem se mohl spolehnout na knížky a konzultace. Obojí podrobněji popisují níže v textu. Po překonání toho problému a získání jakési sebejistoty, už jsem narážel pouze na menší komplikace technického rázu, které detailněji popisují u projektů, kterých se týkají.

U všech projektů jsem se snažil zhruba evidovat, kolik času jsem na nich strávil (většinou práce probíhala po krátkých časových úsecích, na různých místech, takže přesné údaje nebylo zcela možné získávat) a jaká byla náročnost práce, případně zda mi nějaké konkrétní kroky při postupu dělaly problém.

Vybavení

Správné nástroje byly esenciální součástí mojí práce. Menší ruční vybavení byly špendlíky a jehly (klasické šicí, tj, rovné s nezaoblenou špičkou) standardních velikostí, dále nůžky, běžné na papír, velké krejčovské a pak malé nůžtičky, původně na nehty, pro detailní úpravy na malých částech švů. Při kreslení na látku jsem používal akrylovou fixu značky Molotow.²⁴

Z nití jsem používal převážně dva druhy. Na všechny stehy šité na stroji jsem používal standardní polyesterové nitě, přičemž barvy jsem měnil podle potřeby a podle toho, které byly po ruce. Po většinu času jsem ale využíval nit tmavě šedou, protože je nevýrazná a vizuálně sedí k jakékoliv barvě látky. Na předstehování jsem pak přirozeně používal nit stehovací (tzn. snadno thratelnou nit, která se dobře odstraňuje i z jemných látek). Stehovací nit jsem zvolil i u výšivek na kalhotách (detailněji popisují dále v textu). Tato volba retrospektivně není ideální, ale zároveň se nejedná o drastickou chybu. Nit je obecně méně pevná, což ale není u výšivek až takový problém, vzhledem k tomu, že její funkce je pouze dekorativní. Důvodem mé volby byl jednoduše fakt, že se stehovací nití se dobře pracuje, a také bílá barva, která vyhovovala mému záměru.

Jediný větší přístroj byl samotný šicí stroj, který mi moje teta štědře zapůjčila. Jedná se o stroj značky Lada, typu T132, poněkud starší model, který ale pro mé účely byl zcela dostačující.

s://molotow.cz/one4alltm-127hs-2-mm.html

Sbírání zkušeností

Přes rodiče se mi podařilo domluvit si návštěvu u paní Heleny Jiříkové, jejich známé, která je celý život profesionální hudebnicí a k šití se dostala až během karantény, když se rozhodla během krize doma vyrobit větší množství roušek na rozdávání. To jí nadchlo a do šití se pustila víc. Postupně se propracovala od základů až ke složitým a velkým kusům jako například bundy, kabáty, kalhoty, šaty atd. Celým procesem prošla sama jen s pomocí knížek a online videonávodů. Díky tomu ví, jak matoucí můžou začátky být a dokázala mi tak obrovsky pomoci. Od ní jsem se naučil základy, jako jak pracovat se strojem, klasické rovné stehy, začíšťovací stehy - a že se hodí mít u sebe náplast nebo dvě pro případ píchnutí jehlou.

Začátky

Jako úplně první jsem si začal sám zkoušet šít malá trička a nátělníky. Jako model mi posloužila plyšová opička, kterou jsem našel doma. Její výhoda spočívala v tom, že má přibližně 15 centimetrů, tedy v případě, že se mi něco nepovedlo,

množství vyplývané látky bylo minimální. Další výhoda byla, že mi na kousky malého oblečení stačily pouze odstřížky látek, které mi byly porůznu štědře věnovány členy mé rodiny. Finální produkty samozřejmě žádné praktické využití nemají, ale pomohly mi si vyzkoušet postup při šití oblečení, tedy stříhnout látku, sešít díly, začistit okraje atd. A to s minimem vyplývaného materiálu.

Projekty

Vyšívání

Na páru mých oblíbených kalhot se bohužel roztrhla nohavice. Roztržení bylo dlouhé okolo šestnácti centimetrů, což poměrně nekompromisně eliminovalo

možnost kalhoty dál nosit bez jakékoliv opravy.

Zároveň bych ale nedokázal roztržení sešít tak, aby nebylo vidět, takže jsem se rozhodl sešít schválně zviditelnit. Nejdřív jsem roztržení sešil na stroji, aby obě části nohavice držely. Šev jsem udělal černou nití, aby byl co nejméně vidět. Poté jsem první šev překryl dalším, ručním švem, a to bílou nití, která kontrastuje s černou barvou kalhot. Pak jsem kalhoty na dvou dalších místech záměrně natrhl a sešil obdobně jako na prvním. Chtěl jsem tak docílit toho, aby „potrhaně“ působily celé kalhoty, ne pouze jedno místo.

Pak jsem celý vzhled doplnil o dvě ručně vyšité pavučiny.

U sešití roztržení se jednalo pouze o základní rovný steh na stroji a poté ruční steh, u kterého ale preciznost a utaženost nebyla nijak žádoucí. Jednalo se tedy o velmi jednoduchý a rychlý úkon. Výšivky byly z hlediska technické náročnosti také velmi jednoduché, na druhou stranu se jednalo o práci velmi zdoluhavou. Zároveň ale nijak náročnou, takže jsem během vyšívání mohl věnovat půlku pozornosti seriálu či audioknize. Čistě odhaduji čas strávený prací na 6 až 8 hodin. Na žádné komplikace jsem v průběhu nenarazil.

Záplaty

Ve skříni mi dlouho ležel pár džínů, které se mi bohužel při školní brigádě v Bozkově roztrhly na dvou místech. Za získáním materiálů jsem se vypravil do Textil Housu na Letné, kde jsem koupil dětské džíny za pár desítek korun.

Ty jsem následně rozstříhal na záplaty a našil na díry na původním páru. Poté přidal další i na jiná místa, opět aby záplaty, které něco skutečně zakrývají, více seděly ke zbytku kalhot. Záplaty jsem přišíval ručně, abych nemusel kalhoty párat a poté znovu sešívat.

Tento projekt se náročností podobal předchozímu. Rozdílem byla větší nutnost preciznosti u ručního šití, vzhledem k tomu že tentokrát už stehy sloužily k tomu, aby u sebe držely 2 kusy látky (záplatu a kalhoty), nikoliv aby pouze dekorovaly jeden. Komplikace také byla, že na rozdíl od předchozího projektu nebyla díra na okraji

nohavice, ale veprostřed. Jelikož jsem se rozhodl pro ruční práci, časová náročnost byla opět vyšší, v tomto případě, zahrnu-li do časových nákladů i shánění materiálů (především džínů ze second handu), dostanu se na přibližně 5–7 hodin.

Pyžamové kalhoty

Od babičky jsem dostal velký kus bavlněné látky, který už neplánovala použít. Rozhodl jsem se z něj ušít kalhoty, které kvůli druhu materiálu bohužel nejsou způsobilé k nošení venku, ale jsou velmi pohodlné a ideální pro nošení doma či

Obr. 18, Použitý materiál, vlastní fotografie

spaní.

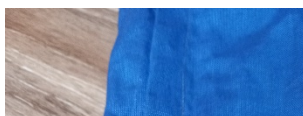
Nejdřív jsem látku nastříhl a sešil přední díly k sobě klasickým klikatým stehem, jelikož se jednalo o pružnou látku a tento typ stehu na ni dobře sedí.

Poté jsem k sobě sešil strany nohavic. Po konzultaci jsem se rozhodl použít podehnutý hřbetový šev, tedy šev, kdy se vnější kus látky dvakrát přehne směrem dovnitř (blíže popsáno v terminologii).

Výhodou je menší opotřebování kraje vnějšího kusu látky (v tomto případě zadního dílu kalhot). Šev také zvenku lépe vypadá. Poté jsem sešil nohavice i z vnitřní strany, opět pouze klikatým stehem, jelikož vnitřní strana většinu času není vidět a při nošení se v zákrytu nohou méně opotřebovává. Při sešívání jsem si všechny švy předem ručně nastehoval (tj. ručně jsem k sobě narychlo oba díly přišil nití tak, aby se po

Obr. 19, Klikatý šev z líčové

skutečném pevném sešití dala jednoduše vytáhnout. Při nošení či praní by kalhoty nedržely, ale při šití na stroji drží ruční steh látku u sebe, takže i přesto, že normálně je elastická, nenatahuje se a trvalý strojový steh je tak rovný a nezkroucený). Po zkompletování jednotlivých nohavic jsem je spojil, stejně jako u ostatních částí, klikatým stehem. Protože kalhoty nejsou určeny pro nošení venku, nemusel jsem řešit kapsy ani poklopec. To mi práci výrazně ulehčilo i s přihlédnutím k mým omezeným dovednostem.

Aby byly kalhoty maximálně komfortní, rozhodl jsem se držení v pase nevyřešit páskem, který je často těsný a nepohodlný. Místo toho jsem na vrchní část kalhot nastavil pruh látky, který mi zbyl, poté ho ohnul a přišil zevnitř. Tím vznikl tunýlek, do kterého jsem následně navlékl tkaničku, která kalhoty v pase drží.

Tím se efektivně vyřešila šířka kalhot a zároveň začištění horního okraje (je ohnutý dovnitř a zašitý uvnitř tunýlku, takže se při nošení nebude nijak opotřebovávat). Kalhoty jsou tak kompletní a můžu je nosit.

Materiály, které jsem použil, jsem všechny našel doma, nebo mi byly darovány. Již zmíněná látka, jejíž původní účel byly záclony, které nakonec nebyly potřeba. Tkanička z kalhot, které už byly tak roztrhané, že je nešlo spravit. Všechny nitě byly od rodiny z jejich šicího vybavení. Jelikož se jednalo o první projekt, kdy jsem tvořil funkční kousek oblečení zcela ze základních materiálů, a ne pouze o opravu či úpravu, podařilo se mi výrazně posunout svoje dovednosti a obecně si teď připadám sebejistěji a méně ztraceně v procesu šití.

Sama o sobě složitější výroba kalhot s sebou pro mě přinesla komplikace. Hlavní a největší byla nerovnost u některých delších stehů a švů. Z části tuto komplikaci způsobovaly vlastnosti látky, konkrétně roztažnost, která způsobovala, že látka se už při ručním předstehování často rozjížděla, a tak vznikaly nerovnosti. Několikrát jsem tedy steh rozpáral a poté opětovně sešil tak, aby všechny švy dobře seděly. Druhou příčinou byla moje vlastní nezkušenost při práci se strojem. Tu jsem bohužel efektivně vyřešit nedokázal a jsem si vědom toho, že švy jsou na několika místech nedokonalé a mírně zahýbají. Nejedná se ale o snadno viditelné závady a zároveň tyto nedokonalosti nijak nesnižují funkčnost kalhot.

Dalším problémem pro mě byl poněkud složitý postup při výrobě a instrukce, které mi ne vždy byly zcela jasné. V mém případě byla vždy na blízku pomoc ze strany členek

mé rodiny, které mi vždy nutné kroky dovysvětlily (většinu času jsem postupoval podle jejich instrukcí), v případě, že jsem něco musel zvládnout sám, videonávody byly nejlepším způsobem, jak toho docílit, hlavně kvůli jejich názornosti.

Časová náročnost při výrobě byla poměrně vysoká. Z části to bylo i kvůli nutnosti provádět nějaký úkon opakovaně, jelikož původní výsledek pro mě nebyl dostačující. Celkový čas zainvestovaný do tohoto projektu se pohybuje přibližně okolo 20 hodin. Je to kvůli kombinaci nemalého množství úkonů a zároveň jejich vyšší technické náročnosti. Myslím si ale, že se stále jedná o něco, co je možné s trochou cviku a trpělivosti bez problému zvládnout.

Manšestrové kalhoty

Zprvu musím uvést, že i přes moji snahu není tento projekt momentálně dokončen, především kvůli jeho technické náročnosti. Jedná se opět o kalhoty, tentokrát již uzpůsobené pro každodenní nošení venku. Speciální na tomto projektu je použitý materiál. Podařilo se mi získat (opět mi byly věnovány), dva kusy manšestru, šedý a černý. Ani jeden z nich ale není dost velký na to, aby se z něj samostatně daly ušít kalhoty. Každý díl kalhot tedy bude sešit ze tří částí.

Obr. 26, Zkompletované přední díly nohavic, vlastní fotografie

Z toho pramení náročnost projektu. Napasování všech dílů tak, aby odpovídala délka a velikost různobarevných částí, je technicky nelehký úkol a neobejde se bez několika nepovedených pokusů. Zároveň je důležitější preciznost a pevnost všech stehů, aby kalhoty bez problému vydržely opotřebování z nošení venku.

Projekt tedy dokončím až po této práci. Co bych chtěl zmínit, je, že s touto prací rozhodně nekončí moje šití a naopak, tato práce je jakýmsi začátkem, který mi pomohl se k práci s textilem konečně dostat.

Mikina

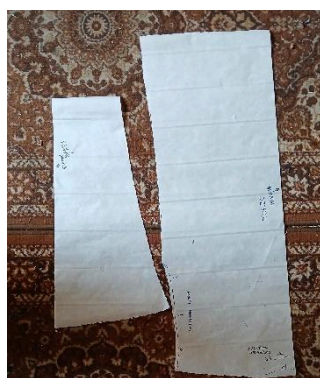
V duchu celé práce jsem pro projekt mikiny opět pracoval s již dostupným materiálem. Konkrétně (opět) dlouho nevyužitým kusem černé flísoviny. Ta ale na celou mikinu neměla dostatečné rozměry, takže jsem poprvé pro profilovou práci nový materiál dokoupil. Pro doplnění jsem sehnal kus šedivé flísoviny, která černou dobře doplňuje. Nákup jsem udělal v obchodě „Látky Mráz,“ konkrétně v sekci se zlevněným materiálem, který se po delší dobu neprodal.

Rozhodl jsem se šedou využít na torzo a ostatní prvky, tedy límec a rukávy, udělat černé.

Nejdřív bylo nutné vytvořit stříh. Ten jsem udělal podle jedné z mikin, kterou běžně nosím, tím, že jsem ji jednoduše obkreslil. Protože díly torza i rukávy jsou symetrické, stačilo udělat stříh vždy na polovinu dílu a poté ho zrcadlově převrátit. Pak jsem jednotlivé díly nastříhl.

Obr. 27, Obkreslení stříhu, vlastní fotografie

Obr. 28, Hotový stříh, vlastní fotografie

Obr. 29, Šedá flísoviná, vlastní fotografie

Klasickým stehem jsem sešil ramenní část obou dílů torza a dále jsem nasadil rukávy. Rozhodl jsem se nepostupovat klasickým způsobem, ale ponechat steh

viditelný zvenku, abych celému kusu oblečení dodal charakter. Následně jsem sešil

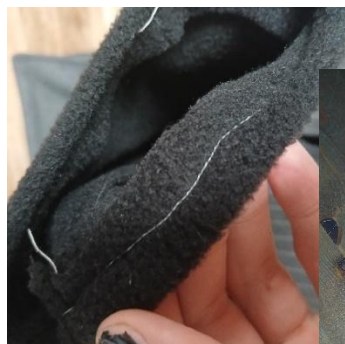
Obr. 30, Sešití v ramenní části, vlastní fotografie

Obr. 31, Nasazení rukávu, vlastní fotografie

rukávy a boky torza.

Dále jsem nastříhl a nasadil límec na výstřih. U toho už jsem se rozhodl postupovat klasickým způsobem, tedy našít límec tak, že šev není vidět. Posledním krokem bylo začištění konců rukávů a spodní části torza. To jsem udělal ohybem konce látky a následným sešitím z rubové strany, což vytvoří jednoduchý lem, který při nošení mikiny není vidět. Posledním krokem bylo ruční pohledové sešití rukávů. Stehy nejsou nijak pevné, mají pouze estetickou funkci.

Obr. 32, Lem rukávu, vlastní fotografie

Obr. 33, Límec, vlastní fotografie

Obr. 34, Hotová mikina, vlastní fotografie

Náročnost tvorby mikiny byla, řekl bych, menší než u kalhot, rozhodně ale nebyla malá. Nejnáročnější byla tvorba a nasazení límce. Na druhou stranu, flísovinu je materiál, se kterým se výborně pracuje, je relativně málo pružný a netřepí se. Čas strávený prací se pohybuje okolo jedenácti hodin.

Tričko

Opět přes svou babičku jsem se dostal k nevyužitému kusu úpletu, který je ideálním materiálem pro výrobu lehkého trička. Úplet je velmi pružný a na dotek hebký, tedy příjemný i pokud je v přímém kontaktu s kůží.

Prvním krokem výroby bylo zaopatření stříhu. To bylo v mém případě jednoduché, protože jsem jednoduše znovu využil stříh na již zmíněnou mikinu. Jedinou výraznou změnu, kterou bylo nutno udělat, je zkrácení rukávů. Tu jsem ale provedl až nakonec, kdy jsem si mohl tričko nasadit, a tak se přímo podívat, o kolik rukávy chci zkrátit - tak, aby mi pohodlně sedly. Poté jsem látku nastříhl na díly. Dvě torza, tedy přední a zadní díl a rukávy.

Oba díly torza jsem nejprve sešil v ramenní části, standardním rovným stehem. Dále přišlo nasazení rukávů. Na rozdíl od mikiny jsem již postupoval „tradičním“ způsobem, tedy sešitím lícových stran k sobě a následným otočením. Tím získáme steh, který není vidět. Poté jsem na spodní straně sešil samotné rukávy.

Následně zbývalo pouze sešít boky trička, opět standardním stehem. Konce rukávů a spodní konec torza jsem se rozhodl ponechat bez úpravy. Úplet se totiž přirozeně zakrucuje, a tak sám o sobě vytváří zakončení, které působí upraveně a elegantně. Posledním krokem byl límeček. Rozhodl jsem se pro bílou látku, opět z mé domácí zásoby. Postupoval jsem stejně jako u výroby mikiny. Jediný signifikantní rozdíl je, že límeček je kratší, aby celkový charakter trička zůstal lehký a volný.

Obr. 35, Přirozené kroucení úpletu, vlastní fotografie

Obr. 36, Šev rukávu, vlastní fotografie

Obr. 37, Hotové tričko, vlastní fotografie

Náročností bych projekt umístil poměrně vysoko. Samotný výtvar je poměrně jednoduchý, hlavně proto, že se skládá ze 4 kusů látky a počet stehů je poměrně nízký, ale vzhledem k pružnosti látky byla práce s ní poměrně náročná. I přesto, že jsem se rozhodl vynechat některé konečné úpravy (lemy rukávů), jsem prací strávil poměrně dlouho, konkrétně přibližně 7 hodin.

Závěr

Celou svou práci bych hodnotil pozitivně. Vyzdvihl bych přesah, který pro mě práce má. Své výrobky můžu prakticky využívat téměř kdykoliv a jsem s nimi spokojen. Co je ale daleko důležitější, jsou zkušenosti a dovednosti, které si odnáším. Šití, o kterém jsem před touto prací nevěděl skutečně vůbec nic, je teď jedním z mých zájmů a jak už jsem zmínil, plánuji se mu nadále věnovat.

Cíle, které jsem si na začátku práce stanovil, jsem splnil. Konkrétně, shrnul jsem problematiku textilního průmyslu, fast fashionu a jeho dopadů na životní prostředí. Shrnul jsem současně také dostupné alternativy, skrze které můžeme naše nákupy oblečení od fast fashionových značek minimalizovat. Praktické cíle jsem splnil také. Dva kusy oblečení jsem spravil tak, že je můžu opět nosit, a ušil tři kusy zcela ze základních materiálů. Začal jsem ještě jeden projekt, který je zatím nedokončený, původní cíle jsem ale i tak drobně přesáhl. Během práce jsem také výrazně zlepšil svoje znalosti a dovednosti v šití a práci s textilem.

Co bych si vytknul, je časové rozplánování. Myslím si, že by bylo efektivnější se práci věnovat častěji, po menších časových úsecích, ne nárazově. Dále bych rád zlepšil dokumentaci. Rychle vyfotit každý krok procesu zabere jen málo času a může to pomoci při reflexi na hotový projekt, abych se v budoucnu vyhnul opakování chyb.

Pevně doufám, že prostřednictvím této práce se mi podaří svoje zkušenosti sdílet a nadchnout tak čtenáře do práce s textilem. Doufám také, že moje činnost posloužila jako demonstrace, že kdokoliv je toho schopen a že není na škodu se šití naučit. Může to jistě znít poněkud jako klišé, ale po této zkušenosti stojím za tím, že nejtěžší ze všeho je začít.

Seznam zdrojů

- 1 Textilní průmysl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2024, 2001-2024 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Textilní_průmysl
- 2 EVROPSKÝ PARLAMENT. *Rychlá móda a textilní výroba – jaký mají dopad na životní prostředí* [online]. 2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20201208STO93327/jak-dopada-vyroba-textilu-na-zivo-tni-prostredi-infografika>
- 3 ZURICH INSURANCE GROUP. *What is fast fashion and how is it damaging the planet?* [online]. 2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.zurich.com/en/media/magazine/2021/fast-fashion-5-practical-ways-to-cut-the-carbon-from-your-closet>
- 4 Which Regions & Countries Are Best For Clothing Manufacturing. *Rag Sourcing fashion design and manufacture* [online]. © Rag-Sourcing [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.rag-sourcing.com/best-country-to-manufacture-clothing/>
- 5 Fast fashion. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Fast_fashion
- 6 *Definitive List Of 89 Fast Fashion Brands To Avoid* [online]. 2024 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.panaprium.com/blogs/i/list-of-fast-fashion-brands-to-avoid>
- 7 Slow fashion. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2022, 2001-2022 [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Slow_fashion
- 8 LINKEDIN. *Unsplash The Benefits of Sustainable Fashion: A Guide to Making Eco-Friendly Fashion Choices* [online]. 2020 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/pulse/benefits-sustainable-fashion-guide-making-eco-friendly-choices>
- 10 Upcyklace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Upcyklace>
- 11 Greenwash: what it is and how not to fall for it. *Greenpeace* [online]. London, UK: © Greenpeace, 2022 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org.uk/news/what-is-greenwashing>
- 12 *Has the Stigma Surrounding Secondhand Shopping been Eliminated?* [online]. 2020 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://reuse.berkeley.edu/2020/10/stigma-surrounding-secondhand-shopping-eliminated/>
- 13 Second hand. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2022, 2001-2022 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Second_hand
- 14 *Vinted*: [online]. Praha, Česká republika [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.vinted.cz/about>
- 15 Clothing swap. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023, 2001-2023 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Clothing_swap
- 16 SWAP PRAGUE. *Swap Prague* [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.swapprague.cz>
- 17 *Šití: Burda style*. Praha: BurdaInternationalCZ, 2018. ISBN 978-80-87575-88-8.
- 18 *Učíme se šít*. Praha: SNTL, 1969. ISBN 05/153.